

Ольга ЧЕПІК-ТРЕГУБЕНКО

доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

Владислав ПАВЛШИН

здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ

Медіація вже давно широко відома та використовується для вирішення конфліктних питань у всьому світі. Особливою популярністю вона користується в Європі. Різні країни намагаються знайти їй місце для функціонування паралельно з судовою системою та іншими альтернативними способами вирішення суперечок.

В Україні медіація існує вже понад десять років, і кількість спеціалістів, які використовують техніки медіації на практиці або проводять навчальні вебінари. На даному етапі розвитку нашої країни, ряд пов'язаних з медіацією проблем урегульовано на законодавчому рівні, але залишається відкритим питання, чи буде прийнято спеціальний закон, що визначає діяльність медіаторів.

На території України процес проведення медіації є добровільним, тобто проводиться тільки після згоди обох сторін. Нажаль, багаторічні спроби прийняти закон «Про медіацію» не принесли результату. Один із законопроектів, щодо використання послуг медіаторів, був прийнятий в першому читанні у листопаді 2016 року [1], однак у лютому 2019 року не набрав необхідну кількість голосів для прийняття у другому читанні та був повністю відхилений [2]. Тепер залишається тільки чекати, оскільки невідомо коли знову буде розгляд подібного закону про врегулювання конфліктних питань без звернення до суду.

Водночас певні рамки на законодавчому рівні все ж таки були встановлені, зокрема, завдяки судовій реформі 2017 року. Насамперед йдеться про конфіденційність інформації, що сторони довіряють незалежному посереднику під час проведення медіації. Так, п. 2 ч. 1 ст. 70 Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК), п. 2 ч. 1 ст. 67 Господарського процесуального кодексу України (ГПК) та п. 2 ч. 1 ст. 66 Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ) передбачено, що не можуть бути допитані як свідки особи, зобов'язані згідно із законом зберігати у таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням професійної юридичної допомоги чи послуг посередництва (медіації) під час проведення позасудового врегулювання спору (щодо таких відомостей). У п. 8 ч. 2 ст. 65 Кримінального процесуального кодексу України (КПК) також зазначено, що особи, які брали участь в укладанні та виконанні угоди про примирення у кримінальному провадженні, не можуть бути допитані як свідки стосовно обставин, що стали їм відомі у зв'язку з участю у укладанні та виконанні угоди про примирення [3].

Слід відзначити, що медіація як допомога у врегулюванні суперечок та вирішення конфліктів входить до Переліку соціальних послуг, наданих особам, які перебувають у складних життєвих ситуаціях і не можуть їх самостійно подолати. Тобто це також є складовою до рушійної сили узаконення даного виду діяльності, оскільки суспільству дійсно потрібні кваліфіковані люди, які зможуть вирішувати конфліктні ситуації без допомоги адвокатів та прокурорів, допомагаючи суб'єктам знаходити спільну мову. До того ж, наказом Міністерства соціальної політики України від 17 серпня 2016 року № 892 [4] затверджено Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації), що визначає зміст, обсяги, умови та порядок надання соціальної послуги посередництва, показники її якості для суб'єктів різних форм власності та

господарювання, що надають таку послугу [5].

Незважаючи на відсутність Закону «Про медіацію», у державі існує багато програм із підготовки майбутніх медіаторів. І хоча зараз, на законодавчому рівні доки не встановлені вимоги до медіатора як спеціаліста, важливу роль грає саме кількість прослуханих годин програм із підготовки майбутнього фахівця з вирішення конфліктів та суперечок.

Випускники програм навчання медіаторів працюють як самозайняті особи або в межах центрів медіації, таких як, наприклад, Український центр медіації, Київський центр медіації, Центр фінансової медіації, Центри медіації при Київській, Львівській та Донецькій торгово-промислових палатах та інших закладах.

Отже, медіація широко використовується для вирішення конфліктів та суперечок не тільки у межах правових відносин суб'єктів, а й для питань сімейного, житлового, спадкового, трудового та організаційного аспектів. Перспектива її пріоритетного використання в Україні обумовлюється деяким законодавчим регулюванням та створення законопроектів, щодо легалізації даного виду діяльності. Саме це дає надію на майбутнє використання медіації як складової суспільно-правової дійсності громадянами нашої держави.

1. Про медіацію: проект Закону України від 19.05.2016 № 3504. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

2. Про медіацію: проект Закону України від 28.12.2019 № 2706. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831.

3. Медіація в Україні: короткий огляд. URL : <https://journal.arbitration.ru/analytics/mediatsiya-v-ukraine-kratkiy-obzor/>.

4. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації) зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства соціальної політики № 1266 від 07.08.2017 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>.

5. Згода про застосування посередництва (медіації). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/TM054972>.

Степан КОЦАЙ

викладач циклу спеціальних дисциплін,
відділення первинної професійної підготовки,
спеціалізації та підвищення кваліфікації
Навчально-наукового інституту заочного
навчання та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ ПРИ ВИРІШЕННІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

Медіація вже довела свою ефективність при вирішенні цивільно-правових спорів, а відповідне нормативно-правове регулювання її застосування існує сьогодні не лише в національному законодавстві значної частини зарубіжних країн, а й на міжнародному рівні. В Україні запровадження правового регулювання медіації тільки починається і відбулося це прийняттям проекту Закону «Про медіацію» Верховною Радою України 16.11.2021 [1].

Необхідність правового регулювання застосування медіації обумовлюється, насамперед, тим, що в процесі медіації її учасники вступають у відносини, результатом яких має стати прийняття рішення, що здатне вплинути на правове становище сторін медіації.

Оскільки раніше в Україні застосування медіації для вирішення цивільно-правових спорів не було предметом правового регулювання, можна визначити низку питань, що стосуються його запровадження.

Згідно систематизації Ю.Притика [2], законодавчі норми щодо правового регулювання медіації можна поділити на наступні групи:

- *інтегроване правове забезпечення медіації;*